

مبانی فیلمنامه

نویسندگان:

محسن عبدلی

سید حسین آقاسیدمرتضی حسینی

www.ketab.ir

سرشناسه	: محسن عبدلی، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: مبانی فیلمنامه / نویسندگان محسن عبدلی، سید حسن آقاسیدمرتضی حسینی،
مشخصات نشر	: تهران : دایره سفید، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۸ ص : مصور.
شابک	: 978-600-6876-00-9 ، ۴۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
موضوع	: فیلمنامه‌نویسی
موضوع	: Motion picture authorship
موضوع	: فیلمنامه‌ها -- فن
موضوع	: Motion picture Plays -- Technique
شناسه افزوده	: آقاسیدمرتضی حسینی، سیدحسین، ۱۳۶۲-
رده‌بندی کنگره	: PN ۱۹۹۶
رده‌بندی دیویی	: ۸۰۸/۳۹۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۱۴۰۵۵

مبای فیلمنامه

نویسنده: نگار - سیدحسین آقاسیدمرتضی حسینی

ناشر: انتشارات دایره سفید

چاپ اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۰-۶۸۷۶-۰۰-۹

به سفارش مرکز آموزش علمی کاربردی فرهنگ، هنر و واحد ۴۸

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

طراحی جلد و یونیفرم داخلی: محمدفراشاهیان

لیتوگرافی: کاربه

چاپ و صحافی: گاندی

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات دایره سفید محفوظ است. تکثیر، انتشار و ذخیره این اثر به هر شکل (چاپی، الکترونیکی و...) و با هر هدف بدون مجوز از ناشر، غیرقانونی و قابل پیگرداست.

دفتر انتشارات: تهران، بزرگراه ستاری شمالی، کوی اخلاص، کوچه ستاره شرقی، پلاک ۳، واحد ۱

کدپستی: ۱۴۷۵۹۴۵۴۵۹، تلفن: ۰۲۱-۴۴۸۵۲۲۰۳، نمایر: ۰۲۱-۴۴۸۵۴۶۷۸

مرکز بخش ۱: تهران، خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت (منیری جاوید)، کوچه مبین، پخش ققنوس

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۰۷۸۶

مرکز بخش ۲: تهران، بالاتراز بلوار کشاورز، کوچه همدان، پلاک ۱، واحد ۲، پخش یوناب

تلفن: ۰۲۱-۶۶۵۷۶۱۲۰

فهرست

- مقدمه | ۹
- سرآغاز سینما | ۱۳
- ایده | ۱۷
- طرح | ۱۹
- خلاصه‌ی فیلمنامه‌ی سیناپس | ۲۱
- فیلمنامه یا سناریو | ۲۳
- تاریخچه‌ی فیلمنامه‌نویسی (انواع فیلمنامه - انواع ساختار فیلمنامه) | ۲۷
- عناصر فیلمنامه | ۲۹
- ویژگی‌های یک فیلمنامه‌ی خوب | ۳۱
- میزان درآمد فیلمنامه‌نویسان | ۳۳
- اهمیت فیلمنامه | ۳۷
- وجوه فیلمنامه | ۳۹
- اصول مهم فیلمنامه‌نویسی | ۴۳
- خلق داستان | ۴۷
- ساختن فیلمنامه | ۴۹
- گروه فیلمنامه‌نویسی | ۵۳
- فیلمنامه‌ی سینمایی تمدن جهانی | ۵۷
- ۱۰۱ فیلمنامه‌ی برتر تاریخ سینما | ۱۴۱
- منابع | ۱۵۹

مقدمه

بی شک پایه و ستون اصلی در سینما و تئاتر، سناریو یا فیلمنامه است، چرا که شاهکارهای جهانی همچون: سینما پارادیزو و ملنا ساخس: جوزه تمپوره، جاده و هشت و نیم ساخته‌ی: فدریکو فلینی، تایتانیک، آواتار و در اعماق، ساخته‌ی: جیمز کامرون، دلیجان، خوشه‌های خشم و دره‌ی من چه سبز بود، ساخته‌ی: جان فورد، پرواز بر فراز آشیانه‌ی فاخته و آمادئوس، ساخته‌ی: میلوش فورمن، بچه‌ی رزماری، محله‌ی چین‌باز و پیانیست، ساخته‌ی: رومن پولانسکی، روانی، سرگیجه و پرندگان، ساخته‌ی: آلفرد هیچکاک، رز، ماو پوتمکین، اکتبر - یا ده روزی که دنیا را تکان داد - و الکساندر نوسکی، ساخته‌ی: سرگئی پرودین، اسپار تاکوس، دزد دوچرخه، واکسی، معجزه در میلان و دوزن، ساخته‌ی: ویتوریو دسیکا، دشت، اسپار تاکوس، سفر فضایی اودیسه ی ۲۰۰۱، شاینینگ، غلاف تمام فلزی و پرتقال کوکی، ساخته‌ی: استانی کوبریک، داستان‌های عامیانه (پالپ فیکشن)، حروم‌زاده‌های لعنتی و بیل را بکش، ساخته‌ی: کوین تارانتینو، اشک‌ها و لبخندها (آوای موسیقی) و داستان وست ساید، ساخته‌ی: رابرت وایز، نیز جاده‌ی مال‌هالند، بزرگراه گمشده و مخمل آبی، ساخته‌ی: دیوید لینچ، منتو، تلقین یا اینسپیشن (inception) و بین ستاره‌های (Interstellar) ساخته‌ی: کریستوف نولان بوجود نمی‌آمدند، چرا که اساس و پایه‌ی اصلی تولید و عرضه‌ی این فیلم‌های مطرح که البته مختصری به آن اشاره شد، فقط و فقط، فیلمنامه خوب و با کیفیت بوده است که تمامی عوامل اعم از: تهیه‌کننده، کارگردان، فیلمبردار، صدا بردار، بازیگران و هنروران، طراح صحنه، طراح گریم

و گریموران، آهنگساز، طراح لباس، تدوینگر، مدیر تولید، تدارکات، حمل و نقل، گافرها، دستیاران و مشاورین مختلف و مسئول جلوه‌های ویژه‌ی میدانی و تصویری را بدور خود جمع کرده تا بتوانند اثری درخشان و تاثیرگذار و خاطره برانگیز را بسازند!

در اهمیت نقش ایده و طرح و فیلمنامه همین بس که: در سری چهارم از فیلم‌های سینمایی "بیگانه"، تمام شخصیت‌ها و قهرمان‌ها از میان رفته بودند، بنابراین سازندگان برای ساختن قسمت چهارم فیلم به مشکلی اساسی برخوردند، چون تمامی شخصیت‌های فیلم در قسمت سوم کشته شده بودند، و سازندگان نمی‌دانستند که با این معضل چه بکنند! ... از اینرو تهیه کننده سری چهارم، قسط اول را به (جاس ویدون)، فیلمنامه‌نویس آن داد تا برای قسمت چهارم، چاره‌ای بیاندیشد! ... ایشان نیز به جزیره‌ی اختصاصی خویش رفته و مدت زمان طولانی در آنجا به کار بیگانه (رستاخیز) فکر کرد، بس از مدتی فکر کردن در اطراف موضوع فدا، ناگهان در ذهنش، ایده‌ای شروع به درخشیدن گرفت که وجودش را حسایی به شوق و هیجان درآورد. بلافاصله آن را نوشته و برای تهیه کننده‌ی فیلم آورد ... تهیه کننده و کارگردان فیلم، از این ایده خیلی خوششان آمد و او را حسایی تشویق کردند! ... موضوع این بود: تمامی شخصیت‌هایی که کشته شده‌اند، در ذهن شخصیت اول فیلم با بازی (سیگورنی ویور) بوده است و وقایع سه ساعت قاتی را در خواب می‌بیند، پس وقتی که بیدار می‌شود، تازه ماجراهای واقعی فیلم شروع می‌شود!

او بلافاصله قسط بعدی حفره خورشید را دریافت کرد، تا فیلمنامه را شروع کند و این واقعیت را به اثبات رساند که ایده و پروراندن آن آسان و سپس تبدیل آن به یک فیلمنامه‌ی قوی و منسجم که جفت و بست محکمی داشته باشد، از مهم‌ترین قدم‌ها برای داشتن یک فیلم سینمایی تماشایی پسند می‌باشد! ... ازینرو فیلمنامه‌ها، نه تنها برای موفق و حرفه‌ای اکثر افراد در استخدام کمپانی‌های مشهور فیلمسازی همچون: فاکس قرن بیستم، مترو گلدین مایر، برادران وارنر، پارامونت، یونیورسال، سونی پیکچرز، والت دیزنی، کلمبیا پیکچرز، پیکسار و ... هستند و با عقد قراردادهای چند میلیون دلاری، برای پیشبرد و توسعه‌ی خط تولید این کمپانی‌ها، فیلمنامه‌های پر فروش و قدرتمند و پر مخاطب می‌زیستند!

در سینمای ایران نیز فیلمنامه در سالیان اخیر از اعتبار و قدرت خاصی برخوردار شده و اگر در سالهای قبل از انقلاب، فیلمنامه‌ها - جز در مواردی - کلاً آبگوشی و بی پایه و اساس بود و منطق عقلانی و عمیقی بر آنها حکومت نمی‌کرد و شخصیت‌های فیلمنامه‌ها کاذب و کاغذی و پوشالی بودند، اما با توجه به نقش و اعتباری که فیلمنامه در ساختار یک اثر سینمایی ایفا می‌کند، لزوم توجه و آگاهی و کار روی آن، توسط دست‌اندرکاران سینمای ایران احساس شد و از آنجایی که مبنای فروش و توجه‌ی مخاطب به فیلم‌های سینمایی و همینطور سریال‌ها و مجموعه‌های تلویزیونی داشتن سناریوی قوی، دراماتیک و پر کشش است، ازینرو فن فیلمنامه‌نویسی بسیار مورد توجه قرار گرفته و کلاس‌های مختلف آکادمیک و آموزشی و

دانشگاهی برای آن شکل گرفت! ...

فارغ التحصیلان این مراکز دانشگاهی و آکادمیک جذب بدنه‌ی سینمای ایران و نیز شبکه‌های مختلف تلویزیونی و همچنین نهادها و سازمانها شده و باعث تحول و دگرگونی در تکنیک فیلمنامه‌نویسی و توسعه و رشد آن می‌شوند!

البته بخشی از این فارغ التحصیلان نیز جذب بازار کار نمی‌شوند که این مسئله طبیعی است، چرا که در هر حرفه و کاری، معمولاً عده‌ای موفق و پیروزند و عده‌ای دیگر بنا به دلایل مختلف شکست خورده و ناکام و جذب حرفه‌های دیگری می‌شوند که استعدادش را دارند! ... ناگفته پیداست که صنعت سینما و نیز رسانه‌ی تلویزیون تا چه حد محتاج به فیلمنامه‌های محکم، قوی، با پی‌رنگ‌های پر کشش دراماتیک و جذاب برای ادامه‌ی کار خویش می‌باشند و با اینکه تعداد فیلمنامه‌های تولیدی در بازار زیاد است، اما فیلمنامه‌ی خوب با بار دراماتیک قدرتمند و تأثیرگذار کمتر پیدا می‌شود و به این لحاظ سناریست‌های موفق و صاحب اثر و به اصطلاح "برند" بیشتر مورد نیاز و طلب بازار کار می‌باشند! و تربیت نیروی انسانی توانمند و متعهد به جامعه برای دستیابی به جایگاه مطلوب در مناسبات مختلف جهانی طبق سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران از مهم‌ترین سیاست‌های کشور است. توسعه علم و فناوری، به عنوان یکی از مهم‌ترین محرک‌های افزایش توان رفتاری کشور در عرصه‌های بین‌المللی، نیازمند نیروهای جوان، متخصص، با انگیزه و متعهد به پیشرفت کشور است. و مرکز پژوهش‌های علمی دانشجویان واحد ۴۸ تهران، همواره خدمات و فرآیندهای متنوعی ارائه کرده تا دانشجویان برای انجام پژوهش‌های کاربردی تربیت گردند. یکی از مهمترین عناوین پژوهشی پیشرفت تحقیقات و فناوری در کشورمان حضور انبوه دانشجویان با انگیزه‌ای است که در طی دوران تحصیل برای ژورمان و همچنین در طرح‌های تحقیقاتی و دوره‌های تخصصی به فعالیت می‌پردازند. و این مرکز در نظر دارد با توجه به جایگاه مؤثر و در حال گسترش به عنوان قطب از آموزش پژوهش، با حفظ و توسعه فعالیت‌های همیشگی و نیز سیاست‌سازی و هدایت پژوهش‌های دانشجویی، اهداف مندرج در چاپ کتاب‌های سینمایی با نظارت اساتید خبره را محقق سازد.

Khadama.48@gmail.com

Mohsenab.48@gmail.com